

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

X. Transmissione dilata, suum obitum prædicit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

esse sacris, quàm primùm rite pronuncian-
 dum curaret: quo scilicet miseros illos
 lethalis plaga refricata aliquando reme-
 dij admoneret. Ad Franciscum etiam
 Peren scripsit, vt, Malaca redicta, cuius
 Prætor suam in Sinas profectioem im-
 pedisset, cum omnibus Sociis in Indiam
 discederet primo quoque tempore. Nec
 Iacobi Pererix sui oblitus, eius mœro-
 rem consolando per literas tertio leuauit,
 quarum literarum hæc est clausula, exi-
 miæ virtutis index. Vtinam nos aliquan-
 do in Sinarum Regis aula reuifamus:
 quanquam ego, si ad Sinas peruenero,
 spero futurum, vt ibi me aut seruitio ad-
 dictum, aut in Cantonis carcere Regiæ
 custodia vinctum offendas.

CAPVT X.

*Transmissione dilata, suum obitum
 prædicat.*

ECCÆ autem Sinarum conuersionem
 & martyrij palmam meditari Xa-
 uerio nouæ magnæque difficultates ob-
 iectæ. Interea dum proxima spe lætus
 profectioem adornat suam, repente
 nouum eius interpretem ab incepto si-
 ue occulta Lusitanorum ars, siue immi-

nentium suppliciorum terror, auertit. Ita-
 que timoris magis quàm fidei memor,
 Franciscum nihil minùs metuētē subitò
 deserit. Nihil tamen improviso malo
 cessit Xauerij constantia. Sed cum veteri
 interprete, et si parum idoneo, quòd Sina-
 rum linguam, ut diximus, non satis tene-
 bat, nihilo secius decreuit ire. Confestim
 igitur ad eum ex composito còeunt Lusitani
 mercatores, non Xauerij vice solliciti
 magis quàm sua. Circumfusi pro se quis-
 que precantur, ut incepto desistat ali-
 quando. Quòd si suo periculo non
 tangatur, at moueatur alieno. Agi ea in
 re non ipsius solùm, sed etiam Lusitano-
 rum omnium salutem. Prætores quippe
 Sinarum tanta audacia irritatos non vni-
 us pœna contentos fore; omne nomen
 Lusitanum ad supplicium vocaturos.
 Proinde ne amicorum fortunas, vitam-
 que ipsam, in eundem traheret casum.
 Quòd si certum ac deliberatum esset,
 fortunæ aleam tentare; at expectaret,
 dum opportuna profectio Lusitanas na-
 ues iniuriæ subtraheret. Tum Xauerius
 bonum illos animum habere iubet: se ve-
 num vile caput, si quid impendat peri-
 culi, subire velle. Quocirca nihil o-
 mnino tentaturum, priusquam ipsi in tu-
 tum recepissent se. Illis ergo iter matu-
 ranti-

*Xauerij
 humani-
 tas in Lu-
 sitanos.*

rantibus, Franciscus quoque ad expedi-
 tionem suam se instruebat. Cæterum in
 Sinarum fines eum penetrare, Deo uti-
 que cordi non fuit. Ne quid deesset dif-
 ficultatis, mercatoris quoque illius Sinæ,
 quo cum transegerat, eum fides fefellit.
 Is quippe, siue casus alicuius interuentu,
 siue metu pœnæ, siue etiã Diaboli ipsius
 instinctu, non stetit promissis. Et Fran-
 ciscus, cùm frustra eum diutiùs expe-
 ctasset; denique suã transmissionis spem
 penè damnauit. Igitur nihilo fidelio-
 rem Sinam mercatorem quã interpretem ex-
 pertus, consilij inops cogitationem in o-
 mnes versabat partes. Non tamen illum
 ab ingenti spe destitutũ defecit animus:
 quin potiùs humanæ opis desperatio di-
 uinæ fiduciam accedit. Diuinæ ergo bo-
 nitati confisus, nouam in Sinas transmit-
 tendi occasionem captare, ignarus trans-
 mittendum esse sibi propediem in cæ-
 lum. Inter hæc noua illi, sed vana spes
 affulsit. Cognouit quippe Sionis Re-
 gem (quod Regnum Malacæ quàm Si-
 nis propius est) legationẽ in proximum
 annum ad Sinarum Regem destinasse.
 Itaque opportuno nuncio lætus, nouæ
 legationi adiicit animum: statuitque, si
 Sina ille mercator ad tempus non occur-
 rat, ipse ad Sionem nauigare, atque omni

ope adniti, vt cum Regio Legato penetraret in Sinas. Sed iam non in limine operum ac laborum suorum, vt sibi videbatur, sed in exitu stabat. Ergo dum, si vetus destituat spes, noua auxilia molies, Régnum Sionis cogitat, ad caelestem Sionis arcem vocatus est. Iam socium illum suum ægrotum, ne sibi in Sinas transfuro oneri atq; impedimento foret, Lusitanis Indiam repetētib; benè commendatum deuehendū tradiderat, ipse cum Antonio Sanctæ fidei, aliōque seruo, remanserat in Sanciano. Et post Lusitanarum profectionem nauium, Franciscus (vt spes pertinax est) adhuc mercatorem illum in Sinam expectans, consueta caritatis munia haud segnīus exequabatur, Satanam, à quo artes omnes ad suos conatus auertēdos adhiberi cernebat, Deo duce & adiutore victurus. Sed Deo, cuius *inscrutabilia cōsilia & inuestigabiles viæ* sunt, aliter visum; quippe eius conatus contentus, Sinarum conuertendorum decus (fortasse quod tum bene maturum tempus non erat) alijs reseruabat. Incenso itaque Xauerij agendi patiēdiq; studio latus, laboriosissimo homini veterum laborum, quos plurimos ac maximos sustinuerat, præmia persoluere, quā aditū ad nouos labores aperire, maluit. Igitur
eo dem

eodem ipso die, quo die in portum Cantonium trajcere destinarat, in morbum incidit, quo deinde extinctus est. Morbi occasio hospitis inhumanitas fuit. Sub discessum enim nauium Indiam petentium, etiam Francisci hospes, mutato consilio, desertoque iure hospitij, repente discessit. Subita impotentem animum seu cupiditas, seu dementia stimulauit; adeoq; præcipitem egit, vt Xauerium veterem amicum atque hospitem salutare, nauemq; in alia Sinarum insula emptam opperiri, festinatio prohiberet. Franciscus more suo rem diuinam faciebat, cum bonus ille hospes, omisso sacro, cui intererat, & hospite destituto, fugienti magis quam abeunti similis soluit ex insula. Sacrificio peracto, & precatione funebri pro mortuis de more facta, circumferens oculos Xauerius, hospitem abesse cernit. Quærenti quid illo factum esset; respondetur, eum prope admodum Malacam versus è Sanciano soluisse. Tum Franciscus: Enimvero (inquit) vereor ne illum consciëntia sceleris alicuius agitet, irato Deo. Quorsum enim ista tam præpropere festinatio? En aduentat uauis quam modo emendam curarat: eius tamen aduentum expectare grauat⁹ est. Sed abeat sanè Malacã, vnde

*Franciscus
ab hospite
destitutus
in morbum
incidit.*

*Duplex
vaticinatio.*

unde abiturus est nunquam: ibi enim vitam amittet miser. Ex duabus prædictionibus alteram mox, alteram deinceps, euentus excepit. Vix, qui aderant, è templo excefferant, cum naus illa repente comparuit, miratibus omnibus, & Xaverium tanquam diuinum hominẽ intuentibus. Hospes verò (vti postea cognitum est) paucis diebus, quibus Malacam venerat, cum lignatum isset in syluam, à latronibus interfectus periit, foedam ac miseram mortem sortitus, quòd Francisco causa immaturæ mortis fuisset. At Xaverius, haud ignarus sibi propediem è vita migrandum, id ipsum familiaribus prædixit, nõ admirabili magis quàm salubri ratione. In circulo Lusitanorum cum esset, Numerum inquit, diligenter eorum, qui hñc sumus: nam intra annum pleriq; nostrum moriemur. Vaticinatio verior fuit quàm lætior. Namque è septem, qui tum aderant, quinque eo anno sunt mortui, ex quibus ipsemet Xaverius fuit, haud dubiè imminentis sibi mortis & gnarus & vates. Et iisdem ferè diebus Franciscum, diuinitus mortalitatis oblitum, ingens Dei visendi cupiditas cepit, haud leue proximæ beatitudinis pignus. Itaque in epistola quadã scripsit, tametsi ad id tempus vitam sibi sup-

pedi-

peditari optasset, ad Christi obsequium, Christianique nominis propagationem; tamen iam eos igniculos ardenti diuinæ Maiestatis visendæ fruendæque desiderio refrixisse.

CAPVT XI.

Sanctissimè moritur.

INHOSPITALIS discessus hospitis necessitatem imposuit Xauerio victus mendicandi. Eoque grauior eum inopia vexauit, quo arctiora omnia tum Lutiæ custodiae fecerant, ne quis annonam ex Sinarum finibus exportaret, intentione cauentes cura. Quod ille incommodum, Euangelicæ paupertatis magis quam suæ necessitatis memor, libentissimè perferebat. Itaque nouum hospitem nequaquam sibi quærendum, sed precario victu defungendum existimauit. Verùm etsi animus patiendi auidus fortiter occurrebat tantis rerum omnium difficultatibus incommodisque; corpus tamen, utpote iam confectū ætate, assiduis laboribus, & scilicet recenti morbo, ex quo nondū satis conualuerat, necessariò frangebatur. Ad hæc angebant eum ingentes animi curæ, quas ex desiderio suæ in Sinas profectionis capiebat. Itaque aeger non corporis solū, sed etiam animi,

*Xauerius
emendicæ
to cibo vi-
tam tole-
rat.*

*Recidit in
morbum.*

III,